

נשים פורצות דרך ברכה צפירה, בתיה מקוב

Pioneering Women Bracha Zefira, Batia Makov

שבט התשע"ב ■ 2/2012 ■ 886

בעל פרנסת המשפחה. היא עסקה במסחר וניהלה אוחזה גדולה שאotta חכלה מאמצע רוסי.

בשנת 1890, בהיותה כבתה מוקוב על התארגנות חברת "מנוחה ונחליה", שהוקמה בורשה במטרה להקים יישוב בארץ ישראל. היא נטפסה לראיון הציוני בכל מואדה, מכרה את עסקיה בחו"ל לארץ וקונתה נחלה בת 240 دونם במושבה רחובות. היא ערכה את בעלה, שהתנגד בחירותות לרעיון, ועלתה עם חמישה ילדים הקטנים לארץ ישראל. בחורף 1890 הייתה בתה מוקוב האישה היחידה שנכחה באסיפה הראשונה של בעלי הנחלות ברחובות. כאישה לא יכולה להיבחר כחברת ועד, אולם היא השתתפה באופן פעיל במושבה, אף חתמה על מסמך ייסוד להקמת המושבה. אנשי הוועד תיארו אותה כ"אשת חיל במלוא כובן המיליה", והיא נבחרה לאחר ביתה את בנימין צאב הרצל, כאשר הגיע לביקור ברחובות בשנת 1898.

למרות המצויקות הרבות והמצוב הכלכלי הדוחוק, ניהלה בתיה מוקוב את עסוקיה בהצלחה וביד רמה. "כרם בתיה מוקוב" היה מן הטעונים במושבה, והוא הקימה בחצרה את התנור הראשוני לאפיות לחם, אשר שימש את כל המשפחות ברחובות. בתיה מוקוב הובילה את מרד הצעריים במושבה נגד קבלת תמיינה מהבורון ווטשילד. - שהייתה כרוכה בקבלת מרות של פקידי - ואפיו בונתה יקם במושבה כדי לא לשלוח את העניבים ליקב של הברון.

בתיה מוקוב נמנית עם השורה הראשונה של הנשים המיוחדות והחזקות של תקופת העלייה הראשונה. היא נפטרה ברחובות בשנת 1912.

תודה לרשויות לקידום מעמד האישה במשרד ראש הממשלה על כתיבת דברי המבוא, לד"ר רונית סטר ולד"ר גילה פלム על תרומתן לכתיבת הערך ברכה צפירה, ולמר ישראל מוקוב על תרומתו לכתיבת הערך בתיה מוקוב.

תיאור הבולים

את הדימויאות בבלטים ציירה רותי אל חנן. בשובל של בול ברכה צפירה נראת קטע מתוך השיר "אם נגעלו" (לחן עמי למלוטו) של שלום שבצז).

בשובל של בול בתיה מוקוב נראת תצלום מעובד של רחוב יעקב ברחובות, התרנ"ב (1892). באדיבות הארכון לתולדות רחובות.

עיצוב בולים, מעטפות וחותמות: רותי אל חנן
Stamps, Envelopes & Cancellations
design: Rutie El Hanan

נצני שאותן של הנשים בארץ ישראל לשווין מגדרי ניכרו כבר בתקופת הعليיה הראשונה, כשתלך חרו לעסוק בעניין הציבור, בעבודה חקלאית או במקצועות לא שגרתיים. אף על פי כן, בדף ההיסטורייה מוקומן נפקד - הן פועלן בועלם רווי דעות קדומות ומפלת נשים, אך במאבקם למימוש עצמי ולשוויון הדגמוניות הן גם פילסו דרך ושימשו דוגמה והשראה לאחרות. מדינת ישראל אימצה את עורך השווון כערך-על, וכבר בתחלת דרכה חוקקה הכנסת ישראל את החוק לשווי זכויות האישה, הקובע שוויון מלא בין האישה לבין הבן האיש.

שיטוף נשים במקדי ההשפעה עדין לא מוצה, אך בזכותן של פורצות הדרך התחוללה מהפכה חברתית שקטה, שקידמה שוויון מגדרי ושינה את פני החברה.

ברכה צפירה

הזרמת ברכה צפירה נולדה בירושלים בשנת 1910 להורים שעלו מטורם. היא התויהה בגל צער, גילה אצל משפחות שונות בירושלים ואחר כך עברה לכפר הולדים "שפיה", שם הוגלה העדות ירושלים מוסיקלי וכן כבעל רפרוטואר עשר של מוסיקה של עדות ישראל. עם השלמת לימודיה שם החלה להופיע כדרמת בתיאטרון הארץ ישראלי ובתיאטרון הקומקום, שעודדו אותה להמשיך את לימודיה בתיאטרון ובמוסיקה.

ברכה צפירה צאה בשנת 1929 למדוד משחק בברלין, שםפגשה את הפסנתרן והמלחין נחום נרדי, שליווה את שיריה המזרחיים בליווי פסנתרני-מערבי. השנים הופיעו בكونצרטים מושתפים באירופה ובארץ ישראל והופיעו בתיאטרון תקדים. היא הייתה הראשונה מבני המזרחיות שהפכו לכוכבות-על. קולה העשיר, בעל הגון הייחודי, כבש את המאזינים. ביצועיה לשירי ביאליק - שלham הותאמו לחנים מזרחיים - ולשירים המסורתיים של התימנים, הספדים והפרסים שהכירה, הביאו למפנה בתולדות הזמר העברי ולפריצת דרך עבר עכבה עם מזרחיות ועבור המוסיקה המזרחית. ברכה צפירה אושעה עםמלחינים רבים בארץ ישראל, והופרטואר שלה, קולה ואישותה היוו מקור הרשאה לסייעות וליצירות קאמരיות של גודל המלחינים הישראלים, חתני פרס ישראל.

בשנת 1966 קיבלה ברכה צפירה את פרס אנגל על תרומתה להחדרת להן המזרחי למוסיקה בישראל. בשנת 1978 פורסמה את ספר שירה "קולות רבים: אצלותה של השתייכות מחי"ת" (מדסה). היא נפטרה בשנת 1990.

בתיה מוקוב

בתיה לבית אף נולדה בשנת 1841 בבריסק שבروسיה הצארית. היא נישאה לאברהם ובערבה להתגורר בכפר טריסטוף, שם נולדה בני הזוג עשרה ילדים. אברהם עסק בלימוד תורה ובתיה נשאה

Pioneering Women - Bracha Zefira, Batia Makov

Early signs of women's aspirations for gender equality in Eretz Israel were apparent as far back as the First Aliyah, as some chose to take part in public affairs, agricultural work or non-conventional professions. Although the pages of history have not granted them their proper place – they operated in a world of preconceptions and discrimination against women, their fight for self-realization and equal opportunity cleared a path and inspired others.

The State of Israel embraced equality as a core principle early on and just three years after the establishment of the State, the Knesset passed the Women's Equal Right Law of 1951, guaranteeing equal treatment of women and men.

Women have yet to be fully included in society's most influential bodies, but the efforts of these pioneering women set a quiet social revolution in motion, furthering gender equality and changing our society.

Bracha Zefira

Singer Bracha Zefira was born in Jerusalem in 1910 to parents who immigrated from Yemen. After being orphaned at a young age, she was raised by a number of families in Jerusalem before moving to the Shfeyah Youth Village boarding school. While at Shfeyah she was discovered to be a gifted musician with a rich repertoire of songs originating in several Jewish ethnic groups. After completing her studies she began appearing as a singer with the Eretz Israel Theater and the Kumkum Theater, where she was encouraged to continue her theater and music studies.

In 1929 Bracha Zefira traveled to Berlin to study theater, where she met pianist and conductor Nahum Nardi, who played Western piano accompaniments to her Middle Eastern songs. Their performances in Europe and Eretz Israel met with unparalleled success. She was the first super star among Israel's female singers of Yemenite descent, captivating listeners with her rich voice and unique timbre. Her renditions of Bialik poems, set to Middle Eastern melodies, and of the traditional Yemenite, Sephardic and Persian songs she knew brought about a turning point in Israeli music and constituted a breakthrough for Middle Eastern singers and Middle Eastern music.

Zefira worked with many of the composers in Eretz Israel and her voice, repertoire and personality inspired symphonies and chamber music by Israel's greatest composers, Israel Prize recipients.

In 1966 Zefira was awarded the Engel Prize for her contribution to introducing Middle Eastern melody into Israeli music and in 1978 she published a book of her songs entitled "Many Voices: the Nobility of Obliged Belonging" (Masada Publishing). Bracha Zefira passed away in 1990.

Batia Makov

Batia Makov, nee Apel, was born in 1841 in the town of Brisk in Czarist Russia. She married Avraham and moved to the neighboring Polish town of Terespol, where she bore 10 children. Avraham studied Torah while Batia supported the family. She dealt in trade and managed a large estate that she leased from a Russian nobleman. In 1890, when she was nearly 50, Batia Makov learned of the "Munucha VeNachala" organization which had been founded in Warsaw and planned to establish a town in Eretz Israel. She embraced the Zionist ideal wholeheartedly, sold her businesses in

Russia and purchased a 240-hectare parcel of land in the newly founded town of Rehovot. She left her husband, who strongly opposed the idea, and immigrated to Eretz Israel with five of her young children.

In the winter of 1890, Batia Makov was the only woman to participate in the first meeting of Rehovot land owners. As a woman, she was not entitled to be elected as a committee member, however she played an active role in managing the town and even signed the document that established its existence. Committee members described her as "a woman of valor, in every sense of the word" and she was selected to host Theodor Herzl in her home when he came to visit Rehovot in 1898.

Despite hardships and the hard-pressed economic situation, Batia Makov managed her businesses successfully and fearlessly. The Batia Makov Vineyard was among the best in town and she built the community's first bread oven in her courtyard, serving all residents. Batia Makov led the young people of the town in their fight against the patronage of Baron Rothschild, which entailed yielding to the authority of his representatives, and even built a winery in Rehovot to avoid having to send local grapes to the Baron's winery. Batia Makov was at the forefront of the unique strong women of the First Aliyah. She passed away in Rehovot in 1912.

We would like to thank the Authority for the Advancement of the Status of Women in the Prime Minister's Office for writing the introduction; Dr. Gila Flam and Dr. Ronit Seter for their contributions regarding Bracha Zefira; and Mr. Israel Makov for his contribution regarding Batya Makov.

Description of the Stamps

Description of the Stamps
The portraits in the stamps were painted by Rutie El Hanan. The Bracha Zefira stamp tab features a section of the sheet music for the song "If Doors were Locked" (folk tune, lyrics by Shalom Shabazi).

The Batia Makov stamp tab features a refinished photograph of Yaakov Street in Rehovot, circa 1892, courtesy of the Rehovot Historical Archive.

Issue: February 2012

Stamps Designer: Rutie El Hanan

Stamp Size: 30 mm x 40 mm

Plate nos: 857, 858 (2 phosphor bars)

Sheet of 15 stamps Tabs: 5

Printers: Cartor Security Printing, France

Method of printing: Offset

השירות הבולאי - טל. 076-8873933
שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021
The Israel Philatelic Service - Tel: 972-76-8873933
12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 68021
www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com